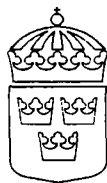

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU14

Anslag till allmänna samlingslokaler

1989/90
BoU14

Sammanfattning

Med anledning av motionsyrkanden (fp), (c) och (mp) förordar utskottet att maximibeloppet för bidrag till handikappanpassning som utförs utan samband med andra åtgärder skall höjas från 100 000 kr. till 150 000 kr. Mot bakgrund härav föreslår utskottet att anslaget till bidrag till allmänna samlingslokaler för budgetåret 1990/91 skall räknas upp med 2 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Utskottet gör därtill med anledning av en motion (c) ett tillkännagivande om prioritering av s.k. samnyttjandeprojekt vid bidragsgivningen. Regeringens förslag i övrigt tillstyrks av utskottet. Ett motionsförslag (m) om en avveckling av samlingslokalstödet liksom övriga motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet har fogats tio reservationer.

ELFTE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1989/90:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under B 10 och B 11 (s. 52—55)

1. att riksdagen medger att beslut om bidrag för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1990/91 meddelas inom en ram om 52 000 000 kr.,

2. att riksdagen medger att beslut om bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar under budgetåret 1990/91 meddelas inom en ram om 1 250 000 kr.,

3. att riksdagen till Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 78 000 000 kr.,

4. att riksdagen till Lån till allmänna samlingslokaler för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 5 000 000 kr.

Motionerna

I betänkandet behandlas de under allmänna motionstiden 1990 väckta motionerna:

1989/90:Bo209 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om höjning av maximibeloppet för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler,

4. att riksdagen medger att beslut om bidrag för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1990/91 meddelas inom en ram om 54 000 000 kr., dvs. 2 milj. kr. mer än regeringen föreslagit,

5. att riksdagen för budgetåret 1990/91 under bostadsdepartementets huvudtitel till Bidrag för allmänna samlingslokaler m.m. anslår 2 milj. kr. mer än regeringen föreslagit eller således 80 milj. kr.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So227.

1989/90:Bo232 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag till allmänna lokaler,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av inventering av befintliga lokaler och anläggningar för fritids- och kulturverksamheter i kommunerna.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So296.

1989/90:Bo236 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

4. a) att riksdagen beslutar att bidragsgivningen till allmänna samlingslokaler, med undantag av bidragsgivningen till handikappanpassning av folkparksteatrar, upphör fr.o.m. den 1 juli 1990,

4. b) att riksdagen beslutar att till anslaget B 10. Bidrag till allmänna samlingslokaler anslå 63 000 000 kr. för budgetåret 1990/91.

1989/90:Bo238 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar medge att beslut om bidrag för samnyttjandeprojekt under budgetåret 1990/91 får meddelas inom en ram om 30 milj. kr.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformande av regler för stödets användning,

3. att riksdagen beslutar att till Bidrag till samnyttjandeprojekt för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 15 milj. kr.,

4. att riksdagen beslutar att det högsta beloppet för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler höjs till 200 000 kr.,

5. att riksdagen beslutar att anslaget B 10. Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m. ökas med 5 milj. kr. utöver regeringens förslag.

1989/90:Bo240 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen medger en ram för tillstyrkanden av investeringsbidrag under elfte huvudtiteln (nytt anslag) till Vissa icke-statliga kulturlokaler om 25 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförts i motionen.

4. att riksdagen beslutar att ramen för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler skall vara 150 000 kr. per projekt i stället för den av regeringen föreslagna ramen på 100 000 kr.

Yttrande

Bostadsutskottet har berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över förslaget i motion Bo240 om ny- och ombyggnad av kulturlokaler i vad avser stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Yttrandet (1989/90:KrU3y) har som bilaga fogats till detta betänkande.

Utskottet

Stödet till de allmänna samlingslokalerna

Efter förslag av regeringen och beslut av riksdagen (1988/89:BoU5) har en reformering av det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna genomförts. Sedan den 1 juli 1989 har samlingslokalstödet sålunda en utformning som innebär att

- stödet främjar de små lokalerna,
- samma villkor gäller för stöd vid såväl ny- som ombyggnad och upprustning,
- den totala finansieringen förbättras genom samtidiga åtaganden från både stat och kommun samt
- föreningslivets inflytande över lokalernas användning tryggas.

Stödet till de allmänna samlingslokalerna utgår i form av bidrag, eftergift av statslån samt bidrag till riksorganisationerna för samlingslokaler. Utöver det nu redovisade stödet lämnas bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar. Under vissa förutsättningar kan dessutom stöd utgå till teaterlokaler m.m. som tillhör någon annan än staten.

Bidrag till allmänna samlingslokaler kan lämnas till aktiebolag, föreningar eller stiftelser som är fristående i förhållande till kommun eller kommunalt företag. I korthet innebär reglerna att bidragsandelen är 50 % för de första 1 000 kvadratmeterna och 30 % för lokaldelar mellan 1 000 och 2 000 kvadratmeter. För lokaldelar över 2 000 kvadratmeter skall stöd normalt sett inte lämnas. Stödet utgår efter samma grunder oberoende av om det är fråga om nybyggnad, ombyggnad eller upprustning. Ett ytterligare villkor för statligt stöd är att kommunen har åtagit sig att lämna bidrag med lägst 30 % av investeringskostnaderna för ytor upp till 2 000 kvadratmeter.

Bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar lämnas till teatrar som har uppförts eller byggts om med stöd av bygglov som beviljats före den 1 juli 1977. Bidrag lämnas till skäligena kostnader för åtgärder, normalt dock högst med 100 000 kr.

Under vissa förutsättningar kan statsbidrag lämnas för nybyggnad, ombyggnad eller upprustning av teater-, konsert- och museilokaler som tillhör någon annan än staten. En sådan förutsättning är att projektet är angeläget från sysselsättningssynpunkt.

Med hänvisning till den goda tillgången på allmänna samlingslokaler och till det dåliga utnyttjandet av dessa lokaler förordas i motion Bo236 (m) yrkande 4 a såvitt nu är i fråga en *avveckling av samlingslokalstödet* fr.o.m. den 1 juli 1990. Stödet till den del det avser handikappanpassning av folkparksteatrar föreslås dock utgå i enlighet med dagens regler.

Bostadsutskottet har under en rad av år haft att ta ställning till motionsyrkanden om att stödet till de allmänna samlingslokalerna skall avvecklas (senast 1988/89:BoU5 s. 3). Vad utskottet härvid har anfört om de allmänna samlingslokalernas betydelse i samhället och om statens ansvar i sammanhanget står fast. Liksom tidigare vidhåller alltså bostadsutskottet uppfattningen att samhället även fortsättningsvis bör ge ett stöd som möjliggör att allmänna samlingslokaler kommer till stånd, förbättras och bevaras. Motion Bo236 (m) yrkande 4 a såvitt nu är i fråga avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Samlingslokalstödet omfattar även bidrag till handikappanpassningsåtgärder. Kostnaderna för dessa åtgärder inräknas i det reguljära bidragsunderlaget på samma sätt som andra byggkostnader. Bidrag kan dock lämnas även för handikappanpassningsåtgärder som genomförs utan samband med andra bidragsberättigade åtgärder. Sådana bidrag lämnas utan rambegränsning. I det enskilda fallet kan bidrag utgå med högst 100 000 kr.

I partimotionerna Bo209 (fp) yrkande 3 samt Bo247 (mp) yrkande 4 föreslås *maximibeloppet för bidrag till handikappanpassningsåtgärder* höjt från 100 000 kr. till 150 000 kr. I motion Bo238 (c) yrkande 4 föreslås beloppet höjt till 200 000 kr. Som motiv för en höjning anförs bl.a. angelägenheten av att alla de samlingslokaler som används för föreningslivet m.m. blir tillgängliga för handikappade. Vidare framhålls att maximibeloppet inte följt kostnadsutvecklingen och att bidragets värde därigenom urholkats.

Det nu gällande högsta beloppet för bidrag till handikappanpassningsåtgärder som genomförs utan samband med andra åtgärder har gällt under hela 1980-talet. Med avseende härpå kan det enligt bostadsutskottets mening finnas anledning överväga en höjning av detta belopp för att åstadkomma en anpassning till dagens kostnadsläge. Med anledning av en begäran från samlingslokaldelegationen om en höjning av beloppet konstaterar också boverket i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 att kostnaderna för lyftanordningar, hörselslingor och liknande hjälpmedel har ökat oroväckande mycket. I sammanhanget redovisar verket dessutom att i var fjärde ansökan om bidrag till vällovliga åtgärder överstiger kostnaderna de 100 000 kr. som utgör dagens bidragstak.

Mot bakgrund av det ovan anförda och med hänsyn till samhällets ansvar för att de allmänna samlingslokalerna fullt ut blir tillgängliga också för handikappade bör enligt utskottets mening maximibeloppet

för handikappanpassningsåtgärder i de aktuella fallen höjas till 150 000 kr. Vad utskottet nu med anledning av partimotionerna Bo209 (fp) yrkande 3 och Bo247 (mp) yrkande 4 samt motion Bo238 (c) yrkande 4 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I detta sammanhang behandlar utskottet också förslaget i centerpartiets partimotion Bo232 yrkande 4 om införande av ett *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler*. Förslaget — som ingår i ett samlat program för ökade insatser på handikappområdet — innebär att statsbidrag skall kunna utgå för handikappanpassning av allmänna lokaler samt föreningslokaler för pensions- och handikapporganisationer.

Vid sin senaste behandling (1988/89:BoU5 s.5) av ett motsvarande motionsyrkande anförde utskottet att det är en angelägen uppgift att anpassa bl.a. offentliga miljöer så att de blir tillgängliga också för personer med olika handikapp. Denna utskottets uppfattning står naturligtvis fast. Även fortsättningsvis bör en strävan vara att handikappade skall ges samma förutsättningar som andra att delta i samhälls- och föreningslivet på egna villkor och under likartade förutsättningar. Handikappade har samma rättigheter som alla andra att kunna leva ett fritt och oberoende liv som ger möjlighet till självförverkligande och gemenskap. Denna ståndpunkt har också kommit till uttryck i den rad av åtgärder som samhället vidtagit för att åstadkomma en ökad tillgänglighet. Dessa åtgärder har avsett såväl tvingande lagregler som ekonomiska stimulansåtgärder av olika slag. Det statliga stödet till handikappanpassning av de allmänna samlingslokalerna och av folkparksteatrarna utgör exempel på den senare typen av åtgärder.

Genom de ovan i korthet redovisade åtgärderna har enligt utskottets mening förutsättningar skapats för att också handikappade i ökad utsträckning skall kunna ta aktiv del i föreningsaktiviteter liksom i andra gemensamma aktiviteter på samma villkor som andra. Redan vidtagna åtgärder innebär sålunda att tillgängligheten i lokalbeståndet ökar i takt med att nya lokaler tillkommer och befintliga lokaler renoveras. Bostadsutskottet är med hänvisning härtill och med hänsyn till de anspråk som redan nu ställs på samlingslokalstödet inte berett förorda ett utökat statligt stöd för handikappanpassningsåtgärder i enlighet med förslaget i centerpartiets partimotion Bo232 yrkande 4. Motionen avstyrks.

I centerpartiets partimotion Bo232 framhålls vidare att tillgängligheten till olika fritids- och kulturaktiviteter är betydelsefull för att ge handikappade en god livskvalitet. Med hänvisning härtill förs i motionens yrkande 5 fram krav på *en inventering av befintliga lokaler och anläggningar med avseende på tillgängligheten för handikappade*. Enligt förslaget bör inventeringen ligga till grund för upprättandet av en plan som tar sikte på i vilken takt som lokalerna m.m. skall handikappanpassas.

Bostadsutskottet delar motionärernas uppfattning om värdet av att befintliga lokaler och anläggningar inventeras med avseende på tillgängligheten för handikappade. I första hand är dock detta en

uppgift som åligger kommunerna. Det får sålunda antas att sådana inventeringar kommer till stånd i den utsträckning som erfordras utifrån förhållandena i den enskilda kommunen utan någon riksdagens uttryckliga begäran härom. Utskottet vill i detta sammanhang också peka på värdet av de kunskaper och erfarenheter som bl.a. handikapporganisationerna besitter på området. Centerpartiets partimotion Bo232 yrkande 5 avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Krav på ett utökat samlingslokalstöd i form av ett bidrag till s.k. samnyttjandeprojekt förs fram i motion Bo238 (c). Enligt motionärerna har de statliga anslagen till samlingslokalerna urholkats kraftigt under senare år, vilket lett till att väntetiden för den som söker stöd i dag är omkring sex år. Detta förhållande utgör ett hinder för projekt där flera intressenter, t.ex. föreningar och kommuner, samverkar. Mot bakgrund härav förordas att ett särskilt statligt bidrag för samnyttjandeprojekt i allmänna samlingslokaler införs under en treårsperiod till en total kostnad av 100 milj. kr. För budgetåret 1990/91 föreslås att en ram om 30 milj. kr. skall fastställas — yrkande 1 — och att ett anslag om 15 milj. kr. skall anslås — yrkande 3. Stödet skall enligt förslaget utformas på samma sätt som samlingslokalstödet — yrkande 2.

Mot bakgrund av vad som i den aktuella motionen anförts vill bostadsutskottet ånyo betona samlingslokalernas betydelse i samhället och statens ansvar för att dessa lokaler kommer till stånd, förbättras och bevaras. Det är i detta sammanhang viktigt att olika vägar att åstadkomma en lämplig lokalförsörjning prövas. En sådan väg kan vara ett samnyttjande av samlingslokaler med andra typer av lokaler. Inom ramen för boendeservicelegationens verksamhet har också ett antal försöksprojekt som gäller samnyttjande av samlingslokaler och lokaler för olika former av boendeservice kommit till stånd. I boendeservicelegationens utvärderingsprogram ingår dessutom en studie där särskild uppmärksamhet skall ägnas åt former för finansiering av samlingslokaler i glesbygd. En samlad utvärdering av delegationens arbete skall överlämnas till regeringen i slutet av år 1990. Det får enligt utskottets mening förutsättas att de härvid vunna kunskaperna kan vara vägledande både för en fortsatt utveckling av formerna för samnyttjande och för den framtida utformningen av det statliga stödet.

Enligt utskottets mening är emellertid de hittillsvarande erfarenheterna av de samnyttjandeprojekt som kommit till utförande sådana att det bör övervägas om inte projekt med denna inriktning i ökad omfattning bör komma till stånd inom ramen för dagens samlingslokalstöd. Den långa väntetiden på bidrag utgör ofta ett avgörande hinder för att den nu aktuella typen av projekt skall komma till utförande — detta bl.a. därför att samordningen mellan de olika intressenterna i många fall försvåras. En orsak till att projekt som innebär samnyttjande inte kommer till stånd i större omfattning är att även för sådana projekt, liksom för övriga, tillämpas den principen att de behandlas av samlingslokaldelegationen i den ordning de kommer dit. Någon prioritering av projekt som innebär samnyttjande görs alltså inte. Det kan emellertid finnas anledning att inom den nu tillgängliga bidragsramen prioritera *samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjan-*

de med andra intressenter som t.ex. kommuner och landsting. Fortsättningsvis bör sålunda förutom åt projekt med lång kötid prioritet kunna ges åt projekt som innefattar samnyttjande. Vad utskottet nu med anledning av motion Bo238 (c) yrkande 2 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet är sålunda inte nu berett förorda införandet av ett särskilt stöd till samnyttjandeprojekt. Ytterligare överväganden i denna del bör anstå i avvaktan på pågående utvärdering m.m. Motion Bo238 (c) yrkandena 1 och 3 avstyrks med hänvisning härtill.

Som en del i ett utökat stöd till kulturlokaler föreslås i motion Bo240 (c) yrkande 3 att en ram om 25 milj. kr. skall fastställas för budgetåret 1990/91 för stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Enligt motionärerna är det uppenbart att ett stöd till dessa lokaler behövs. Särskilt framträdande anges behovet av stöd vara på museiområdet. Stödet bör enligt förslaget utgå i form av ett bidrag motsvarande 30 % av kostnaden vid nybyggnad och 50 % av kostnaden vid ombyggnad.

Kulturutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över det nu aktuella motionsförslaget. Mot bakgrund av en genomgång av tidigare överväganden m.m. avseende stöd till byggnadsinvesteringar på kulturområdet uttalar kulturutskottet (1989/90:KrU3y) att det vidhåller sin tidigare uppfattning att det är motiverat att ett särskilt investeringsstöd för icke-statliga kulturbyggnader införs. Enligt kulturutskottet får det dock ankomma på bostadsutskottet att pröva om det är möjligt att med anledning av motion Bo240 (c) besluta om en ram för investeringar på området.

Bostadsutskottet gör inte någon annan bedömning än kulturutskottet när det gäller behovet av ett stöd till icke-statliga kulturbyggnader. Vad frågan närmast gäller är därför vilket ekonomiskt utrymme som kan finnas för statliga insatser med denna inriktning. Utskottet tvingas konstatera att välmotiverade krav inte sällan måste stå tillbaka vid en prioritering. Redan nu ställs från bostadssektorns sida krav på de under bostadsdepartementets huvudtitel tillgängliga medlen av en sådan omfattning att utrymmet för införandet av nya stödformer torde vara i det närmaste obefintligt. I den mån det trots detta skulle finnas utrymme för ytterligare insatser bör dessa enligt bostadsutskottets mening i rådande läge i första hand förbehållas åtgärder som är direkt knutna till statens ansvar för bostadsförsörjningen. Med hänsyn till de anspråk som redan nu ställs på samlingslokalstödet är utskottet inte heller berett förorda att tillämpningsområdet för detta stöd utökas till att också omfatta de icke-statliga kulturlokalerna. Utskottet vill erinra om att kulturutskottet inom kort avser att ta ställning till frågan om ett särskilt investeringsstöd för byggande av kulturlokaler m.m.

Vad utskottet nu anfört innebär att motion Bo240 (c) yrkande 3 avstyrks.

I budgetpropositionen föreslås att en *ram för beslut om bidrag till allmänna samlingslokaler* om 52 milj. kr. skall fastställas för budgetåret 1990/91. Med hänvisning till att maximibeloppet för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler bör höjas förordas i folkpartiets partimotion Bo209 (fp) yrkande 4 att ramen skall ökas med 2 milj. kr. i förhållande till regeringsförslaget. Förslaget i motion Bo236 (m) yrkande 4 a såvitt nu är i fråga om att samlingslokalstödet skall avvecklas innebär dessutom att någon ram för verksamheten inte skall fastställas.

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom motionsförslag om ökat maximibelopp för bidrag till handikappanpassning av allmänna samlingslokaler som utförs utan samband med andra åtgärder. Denna bidragsgivning är dock inte rambegränsad, varför någon ramvidgning i enlighet med förslaget i folkpartiets partimotion Bo209 yrkande 4 inte erfordras. Motionen avstyrks sålunda. Med hänvisning till utskottets ställningstagande ovan att stöd till allmänna samlingslokaler skall utgå även fortsättningsvis avstyrks också förslaget i motion Bo236 (m) yrkande 4 a såvitt nu är i fråga om att någon ram inte skall fastställas. Regeringens förslag tillstyrks.

Regeringens förslag till *ram för bidrag till handikappanpassning av folkparksteatrar* har inte mött invändningar i motioner eller annorledes. Förslaget tillstyrks av utskottet.

Förslaget i budgetpropositionen beträffande *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.* innebär att ett förslagsanslag om 78 milj. kr. bör anvisas för verksamheten. Med hänvisning till de i samma motioner förordade höjningarna av maximibeloppet för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler förordas i såväl folkpartiets partimotion Bo209 yrkande 5 som i motion Bo238 (c) yrkande 5 att anslaget till bidrag till allmänna samlingslokaler skall höjas. I den förstnämnda motionen föreslås anslaget höjt med 2 milj. kr. och i den sistnämnda motionen med 5 milj. kr. i förhållande till regeringsförslaget. Med hänvisning till de besparingar som en avveckling av samlingslokalstödet ger förordas i motion Bo236 (m) yrkande 4 b att anslaget skall minskas med 15 milj. kr.

Utskottets ovanstående ställningstagande, att maximibeloppet för bidrag till handikappanpassningsåtgärder bör höjas, innebär att även anslaget till bidrag till allmänna samlingslokaler bör räknas upp. Enligt vad utskottet erfarit kan helårskostnaden för den förordade bidragshöjningen beräknas till 4 milj. kr. Med avseende på den tid som normalt förflyter mellan åtgärdernas genomförande och utbetalningen av bidraget kan kostnaden för budgetåret 1990/91 beräknas till 2 milj. kr. Med bifall till folkpartiets partimotion Bo209 (fp) yrkande 5 och med anledning av regeringens förslag och förslaget i motion Bo238 (c) yrkande 5 bör sålunda till bidrag till allmänna samlingslokaler anvisas ett förslagsanslag på 80 milj. kr. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motion Bo236 (m) yrkande 4 b avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av samlingslokalstödet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo236 yrkande 4 a såvitt nu är i fråga,

res. 1 (m)

2. beträffande *maximibeloppet för bidrag till handikappanpassningsåtgärder*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Bo209 yrkande 3, 1989/90:Bo238 yrkande 4 samt 1989/90:Bo247 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. beträffande *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo232 yrkande 4,

res. 2 (c)

4. beträffande *en inventering av befintliga lokaler och anläggningar*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo232 yrkande 5,

res. 3 (c)

5. beträffande *samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo238 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

res. 4 (m)

res. 5 (c)

6. beträffande *stöd till samnyttjandeprojekt*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo238 yrkandena 1 och 3,

res. 6 (m) - motiv

res. 7 (c) - villk. 5

7. beträffande *stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo240 yrkande 3,

res. 8 (m,fp,c,mp)

8. beträffande *ram för beslut om bidrag till allmänna samlingslokaler*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1989/90:Bo209 yrkande 4 samt 1989/90:Bo236 yrkande 4 a såvitt nu är i fråga medger att beslut om bidrag för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1990/91 får meddelas inom en ram om 52 000 000 kr.,

res. 9 (m) - villk. 1

9. beträffande *ram för bidrag till handikappanpassning av folkparksteatrar*

att riksdagen medger att beslut om bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar under budgetåret 1990/91 får meddelas inom en ram om 1 250 000 kr.,

10. beträffande *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo209 yrkande 5, med anledning av regeringens förslag samt motion 1989/90:Bo238 yrkande 5 och med avslag på motion 1989/90:Bo236 yrkande 4 b till *Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 80 000 000 kr.,

res. 10 (m) - villk. 1

11. beträffande *anslag till lån till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Lån till allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 5 000 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Siw Persson (fp), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Elving Andersson (c).

Reservationer

1. Avveckling av samlingslokalstödet m.m. (mom. 1)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion Bo236 (m) uttryckta uppfattningen att vi i dag har ett rikligt samlingslokalbestånd av en i huvudsak god standard som väl svarar mot föreningslivets behov. Inte minst utgör det i många fall dåliga utnyttjandet ett bevis härför.

De allmänna samlingslokalerna har ända sedan 1940-talet åtnjutit ett statligt ekonomiskt stöd. Alltsedan dess har statsmakterna genom generösa lån och bidrag stimulerat byggandet och underhållet av sådana lokaler. Härigenom förfogar vi i dag över ett omfattande lokalbestånd av bra kvalitet. Stödet får sålunda anses ha haft sin avsedda verkan, dvs. att genom lokalerna praktiskt främja föreningslivet. Det kan, som framhålls i motion Bo236 (m), rent av ifrågasättas om ambitionerna inte varit alltför höga. Den höga ambitionsnivån tycks i många fall ha bidragit till en överetablering och ett dåligt utnyttjande. Det är också väl känt att många föreningar och stiftelser har fått ökade svårigheter

att klara kostnaderna för drift, tillsyn och administration av sina lokaler. Kommunerna har därför i en allt större utsträckning tvingats att ta över ansvaret. Detta är naturligtvis en inte önskvärd utveckling.

För att komma till rätta med de här relaterade problemen bör, enligt utskottets mening, ansträngningarna nu riktas mot att åstadkomma ett bättre utnyttjande av det befintliga lokalbeståndet. Detta kan t.ex. ske genom ett ökat samarbete i lokalfrågan mellan olika föreningar. En förbättrad användning av samlingslokalerna innebär att dagens resurser används på ett bättre och effektivare sätt.

Med hänvisning till det nu anförda bör enligt bostadsutskottets mening samlingslokalstödet avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1990 i enlighet med förslaget i motion Bo236 (m) yrkande 4 a såvitt nu är i fråga. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avveckling av samlingslokalstödet*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo236 yrkande 4 a såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler (mom. 3)

Agne Hansson och Elving Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Vid sin" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening en angelägen och viktig uppgift att anpassa offentliga miljöer och allmänna lokaler så att de blir tillgängliga också för besökare med handikapp. Härigenom ges handikappade samma möjligheter som andra att delta i samhälls- och föreningslivet på egna villkor och under likartade förutsättningar. Handikappade har naturligtvis samma rätt som andra att kunna leva ett fritt och oberoende liv som ger möjlighet till självförverkligande och gemenskap. Det är enligt utskottets mening därför av största betydelse att tillgängligheten i samhället i dess helhet och då inte minst i den byggda miljön förbättras. Utskottet kan också notera att en rad åtgärder som syftar till att förbättra tillgängligheten har vidtagits. Bidrag kan sålunda utgå för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler, folkparksteatrar och lokaler för kyrklig verksamhet. När det däremot gäller övriga allmänna lokaler samt föreningslokaler för bl.a. pensionärs- och handikapporganisationer tvingas utskottet konstatera att det i dag inte finns några stimulansåtgärder för att få till stånd en förbättrad tillgänglighet.

De allmänna lokaler som i dag inte kan erhålla någon form av stöd för handikappanpassning utgör en betydande del av det lokalbestånd som bl.a. föreningslivet använder i sin verksamhet. Om inte detta lokalbestånd ges en ökad tillgänglighet finns det en uppenbar risk för att handikappade och andra grupper utestängs från den verksamhet som bedrivs där. Det finns enligt bostadsutskottets mening mot bakgrund härav starka skäl som talar för att ett statligt stöd bör införas för

handikappanpassning också av dessa lokaler. Möjligheten för personer med funktionsnedsättningar att delta i olika föreningsaktiviteter m.m. får naturligtvis inte vara beroende av vilken lokal som en förening kan disponera för sin verksamhet.

Vad utskottet nu med anledning av centerpartiets partimotion Bo232 yrkande 4 anfört om införandet av ett stöd för handikappanpassning av allmänna lokaler m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo232 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. En inventering av befintliga lokaler och anläggningar (mom. 4)

Agne Hansson och Elving Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Bostadsutskottet delar" och på s. 6 slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan gett uttryck för sin principiella uppfattning om vikten av att anpassa offentliga miljöer och allmänna lokaler så att de blir tillgängliga också för besökare med handikapp. Inte minst gäller detta mot bakgrund av de handikappades berättigade krav på att kunna ta del av de olika fritids- och kulturaktiviteter som bl.a kommunerna erbjuder.

Som ett första steg mot målet att öppna alla fritids- och kulturaktiviteter för de handikappade bör befintliga lokaler och anläggningar inventeras med avseende på deras tillgänglighet för handikappade. Inventeringarna bör, i enlighet med förslaget i centerpartiets partimotion Bo232, genomföras kommunvis och ligga till grund för upprättandet av kommunala planer som tar sikte på i vilken takt lokalerna och anläggningarna skall handikappanpassas.

Vad utskottet nu med anledning av centerpartiets partimotion Bo232 yrkande 5 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *en inventering av befintliga lokaler och anläggningar*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo232 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande (mom. 5)

1989/90:BoU14

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Mot bakgrund" och på s. 7 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion Bo236 (m) uttryckta uppfattningen att samlingslokalstödet bör avvecklas. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav inte anledning att införa ytterligare en form av stöd riktat mot denna typ av lokaler. Motion Bo238 (c) yrkande 2 avstyrks sålunda.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo238 yrkande 2,

5. Samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande (mom. 5)

Agne Hansson och Elving Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Mot bakgrund" och på s. 7 slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

De allmänna samlingslokalernas betydelse för föreningslivet är allmänt omvittnad. Inte minst gäller detta i mindre samhällen och i glesbygd. I dessa delar av vårt land är samlingslokalen oftast den enda lokalen där större grupper kan samlas. Lokalerna utgör här en bas såväl för kultur- och föreningslivet som för andra för bygden gemensamma aktiviteter. Det finns ett stort intresse för och en stor uppslutning kring dessa samlingslokaler. Samtidigt har föreningar och andra sammanslutningar på mindre orter och i glesbygd ofta sämre ekonomiska möjligheter att svara för drift och underhåll m.m. av lokalerna.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan bör enligt utskottets mening ytterligare åtgärder vidtas för att trygga lokalförsörjningen i alla delar av vårt land. Som framhålls i motion Bo238 (c) kan ett samnyttjande av samlingslokalerna med annan verksamhet vara en sådan åtgärd. Det finns redan i dag flera exempel på samlingslokaler som genom olika former av samnyttjande har utvecklats till ett servicecentrum för bygden. Det gäller bl.a. lokaler som också inrymmer förskolor, distriktssköterskemottagning, post eller skollokaler. Gemensamt för dessa projekt är att de fordrat samarbete mellan föreningarna och en eller flera andra huvudmän. Dessa parter har ofta ingen eller liten erfarenhet av varandras områden. För att underlätta och ytterligare stimulera tillkomsten av projekt för samnyttjande bör enligt utskottets mening ett särskilt statligt stöd tillskapas för denna typ av projekt.

Den nuvarande kösituationen, med väntetider på mellan fem och sex år innan stöd kan beviljas, innebär att angelägna samutnyttjandeprojekt går förlorade. Kommuner eller andra samverkande parter har därför ofta inte möjligheter att vänta på de lokaler som samnyttjandet

avser. För att främja samnyttjandeprojekt bör även av det skälet ett särskilt anslag anvisas. Genom att särskilja samnyttjandeprojekten från övriga projekt åstadkoms en snabbare handläggning som gör det lättare att tillgodose kraven från samnyttjande part.

Det av utskottet nu förordade bidraget för samnyttjande av allmänna samlingslokaler bör utformas i huvudsak på samma sätt som samlingslokalstödet. Stödet bör fördelas av boverkets samlingslokaldelegation i samarbete med glesbygdsdelegationen. Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion Bo238 (c) yrkande 2 anfört om utformning av reglerna för stödet m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo238 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Stöd till samnyttjandeprojekt (mom. 6, motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet är" och slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion Bo236 (m) uttryckta uppfattningen att samlingslokalstödet bör avvecklas. Det finns enligt utskottets mening mot bakgrund härav inte anledning att införa ytterligare en form av stöd riktat mot denna typ av lokaler. Motion Bo238 (c) yrkandena 1 och 3 avstyrks sålunda.

7. Stöd till samnyttjandeprojekt (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 5

Agne Hansson och Elving Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet är" och på slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i motion Bo238 (c) i vad avser utformningen m.m. av ett särskilt stöd till samlingslokalprojekt som innefattar samnyttjande. Utskottet tillstyrker med hänvisning härtill även förslagen i samma motion vad avser ramar och anslag för detta stöd. I enlighet med förslagen i motion Bo238 (c) yrkandena 1 och 3 bör sålunda medges en ram om 30 milj. kr. och beviljas ett anslag om 15 milj. kr. för verksamheten för budgetåret 1990/91.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *stöd till samnyttjandeprojekt*
att riksdagen

a) med bifall till motion 1989/90:Bo238 yrkande 1 medger att beslut om bidrag för samnyttjandeprojekt under budgetåret 1990/91 får meddelas inom en ram om 30 000 000 kr.,

b) med bifall till motion 1988/89:Bo238 yrkande 3 till *Bidrag för samnyttjandeprojekt* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 15 000 000 kr.,

1989/90:BoU14

8. Stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler (mom. 7)

Agne Hansson (c), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m), Siw Persson (fp), Kjell Dahlström (mp), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Elving Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Bostadsutskottet gör" och slutar med "3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo240 (c) har samhället ett grundläggande ansvar både för att kulturarvet förs vidare och för att sådana förutsättningar skapas att en bred och livaktig kulturverksamhet kan bedrivas. Som en del i detta ansvarstagande ingår också att svara för de övergripande insatser m.m. som kan erfordras för att trygga kulturlivets lokalförsörjning.

Utskottet kan mot bakgrund av det ovan anförda konstatera att det stöd som i dag kan utgå till de icke-statliga kulturlokalerna är otillräckligt — detta i huvudsak därför att det endast kan utgå av sysselsätningsskäl. Bostadsutskottet delar sålunda kulturutskottets uppfattning som det kommer till uttryck i yttrandet 1989/90:KrU3y att det är motiverat att ett särskilt investeringsstöd för icke-statliga kulturbyggnader införs. Utskottet kan i detta sammanhang notera att också utredningen om inriktningen och formerna för statens stöd till regionernas kulturverksamhet i sitt betänkande (SOU 1989:36) Kultur i hela landet förordat ett stöd med denna inriktning.

Med hänvisning till det nu anförda bör enligt utskottets mening ett särskilt stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler införas i enlighet med förslaget i motion Bo240 (c) yrkande 3. För budgetåret 1990/91 bör således en ram om 25 milj. kr. fastställas för stöd till de nu aktuella lokalerna. Stödet bör utgå i form av ett bidrag motsvarande 30 % av kostnaden vid nybyggnad och 50 % av kostnaden vid ombyggnad.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo240 (c) yrkande 3 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo240 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Ram för beslut om bidrag till allmänna samlingslokaler (mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "förslag tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i motion Bo236 (m) om att stödet till de allmänna samlingslokalerna skall avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1990. Något behov av ram för verksamheten föreligger därmed inte. Regeringens förslag samt motion Bo209 (fp) yrkande 4 avstyrks med hänvisning härtill.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *ram för beslut om bidrag till allmänna samlingslokaler*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo236 yrkande 4 a såvitt nu är i fråga avslår regeringens förslag samt motion 1989/90:Bo209 yrkande 4,

10. Anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler m.m. (mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottets ovanstående" och slutar med "4 b avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i motion Bo236 (m) om att stödet till de allmänna samlingslokalerna skall avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1990. Anslaget till bidrag till allmänna samlingslokaler kan därmed minskas med 15 milj. kr. i enlighet med förslaget i yrkande 4 b i samma motion.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Bo236 yrkande 4 b och med avslag på regeringens förslag samt motion 1989/90:Bo238 yrkande 5 till *Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 65 000 000 kr.,

Kulturutskottets yttrande

1989/90:KrU3y

Stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har genom beslut den 13 februari 1990 berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1989/90:Bo240 om ny- och ombyggnad av kulturlokaler i vad avser stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler.

Utskottet

I motionen yrkas i här aktuell del att riksdagen medger en ram för tillstyrkanden av investeringsbidrag under elfte huvudtiteln (nytt anslag) till Vissa icke-statliga kulturlokaler om 25 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 3). Bidrag bör utgå med 30 % av godkänd investeringskostnad vid nybyggnad och med 50 % vid ombyggnad. Regeringen bör utarbeta de närmare föreskrifterna för stödet. Läns museerna skall enligt motionen prioriteras vid fördelning av tillgängliga medel.

Den form som nu finns för statligt stöd till ny- och ombyggnad av teater-, konsert- och museilokaler som inte är statliga tillkom år 1984. Stödet ersatte det stöd som tidigare lämnats med s.k. lotterimedel och innebar att ansökningar prövas av plan- och bostadsverkets delegation för samlingslokaler enligt bestämmelserna i förordningen (1984:703) om statsbidrag till vissa teaterlokaler m.m. Vid prövningen tas hänsyn bl.a. till kulturpolitisk och sysselsättningspolitisk angelägenhet. Hittills har fem bidrag om sammanlagt 55,5 milj.kr. lämnats, i samtliga fall efter det att regeringen avsatt särskilda ramar för bidrag med utgångspunkt i sysselsättningspolitiska överväganden.

Frågan om de faktiska stödmöjligheterna till icke-statliga kulturlokaler uppmärksammades av kulturutskottet hösten 1988 i betänkandet 1988/89:KrU1. Utskottet framhöll att möjligheterna att i större eller mindre utsträckning tillgodose behovet av statligt stöd till byggnadsinvesteringar i hög grad är beroende av efterfrågan på stöd till allmänna samlingslokaler och av sysselsättningsläget. Utskottet avstyrkte då aktuella motionsyrkanden med hänvisning till att frågan om huruvida ett särskilt stödsystem skulle införas för kultursektorn i första hand måste prövas av regeringen i budgetsammanhang.

I sitt av riksdagen godkända betänkande 1988/89:KrU19 ansåg utskottet — då ett yrkande om ett nytt anslag till ny- och ombyggnad av icke-statliga museilokaler behandlades — att riksdagen borde avstå från

att ta något initiativ i frågan med hänsyn till det uppdrag som en särskild sakkunnig fått i fråga om statens stöd till regionernas kulturverksamhet.

Den sakkunnige föreslog sedermera — i rapporten (Ds 1989:36) Kultur i hela landet — att det skulle inrättas en ny statlig stödordning för de regionala kulturinstitutionernas byggnadsinvesteringar. Bakgrunden till förslaget var att den typ av ramvidgning som ovan angetts — nämligen för bidrag med utgångspunkt i sysselsättningspolitiska överväganden — inte varit motiverad under senare år, samtidigt som ett stort antal ansökningar om statligt stöd ingivits till både regeringen och samlingslokaldellegationen. Den sakkunnige ansåg därför att ett statsbidrag som lämnas utifrån en renodlat kulturpolitisk prövning är motiverat. Förslaget mötte en bred uppslutning hos remissinstanserna.

I årets budgetproposition anför utbildningsministern (bil. 10 s. 60) att han för egen del anser att förslaget inte nu kan genomföras. Han grundar den slutsatsen på en sammanvägning av flera omständigheter. Med hänsyn till de kulturpolitiska reformramar som nu står till buds skulle ett statsbidrag av den typ den sakkunnige föreslagit under alla omständigheter komma att bli synnerligen blygsamt, anför han, såvida inte inriktningen av de reformer som i övrigt förespråkats avsevärt ändrades.

Kulturutskottet kommer att inom kort ta ställning till motionsyrkanden som avser frågan om införandet av ett särskilt investeringsstöd på området.

Utskottet vidhåller den uppfattning utskottet tidigare gett uttryck åt, nämligen att det är motiverat att ett särskilt investeringsstöd för icke-statliga kulturbyggnader införs. Ett sådant skulle vara ägnat att underlätta möjligheterna till nyinvesteringar för bl.a. regionala kulturinstitutioner.

Det får ankomma på bostadsutskottet att pröva om det är möjligt att med anledning av det nu aktuella motionsyrkandet besluta om en ram för investeringar på området.

Stockholm den 21 februari 1990

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Lars Ahlström (m), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s), Ulla Berg (s) och Lola Björkquist (fp).

Avvikande mening

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Det får" och slutar med "på området" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motion Bo240 i här aktuell del bör tillstyrkas.

